

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län
Länsantikvarien
K Eriksson

BESLUT

1980-03-03

11.392-430-77

Rek + mb

Umeå Fabriks & Hantverksförening
C/o Arne Rådström
Murarvägen 42
902 51 UMEÅ

Byggnadsminnesförklaring jämlikt lagen om byggnadsminnen
(1960:690, senaste lydelse 1976:440) av Hantverkshuset
på fastigheten Ägir 12, Umeå centrum
(4 bilagor)

I skrivelse till riksantikvarieämbetet den 1 juni 1976 har länsantikvarien i Västerbottens län väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av Hantverkshuset, fd Aschanska villan, på fastigheten Ägir 12 inom Umeå centrum. Meddelande därom har den 15 juni 1976 lämnats till inskrivningsmyndigheten vid tingsrätten i Umeå.

Byggnadsnämnden i Umeå kommun har genom beslut den 16 augusti 1976 förklarat sig inte ha något att erinra mot byggnadsminnesförklaring av byggnaden ifråga.

Med anledning av kulturminnesvårdens omorganisation den 1 juli 1976 har ärendet överförts från riksantikvarieämbetet till länsstyrelsen i Västerbottens län för fortsatt handläggning.

Fastighetens ägare, Umeå Fabriks & Hantverksförening, har genom sin ordförande Arne Rådström förklarat sig inte ha något att erinra mot en byggnadsminnesförklaring samt godkänt de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Byggnadsminnesförklaringen omfattar Hantverkshuset, vilket uppfördes som bostadshus för överste W Aschan efter ritningar av arkitekt Ragnar Östberg, signerade 1906. Byggnadens historia och utseende framgår närmare av bifogad beskrivning.

Hantverkshuset bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick och är med hänsyn därtill att anse som synnerligen märklig.

Med anledning härav och med beaktande av vad som i övrigt förekommit i ärendet förklarar länsstyrelsen jämlikt 1 § lagen om byggnadsminnen Hantverkshuset för byggnadsminne. I samband härmed meddelar länsstyrelsen enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1980-03-03

11.392-430-77

Skyddade delar

- . Byggnaden som markerats med snedstreck på bifogad kartkopia, får inte rivas eller flyttas.
- . Byggnaden får inte till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- . I byggnadens inre får inte sådana åtgärder vidtagas som medför ingrepp i befintlig rumsindelning eller stomme. Inte heller får åtgärder vidtagas som innebär ingrepp i äldre fast inredning.

Underhåll

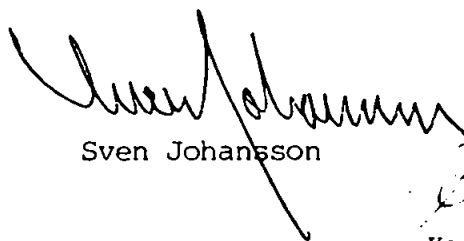
- . Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Samråd i vård- och underhållsfrågor skall ske med länsstyrelsen.

Om ändring av byggnadsminnet anses nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

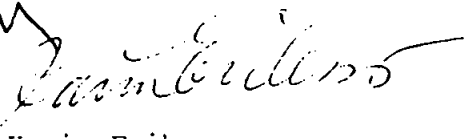
Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Sven Johansson jämte ledamöterna Bert Ove Bäckman, Bertil Carlsson, Staffan Åkre, Margareta Hedlund, Erik Johansson, Yngve Lauritz, Karl-Erik Lundström, Stefan Löfstedt, Hilding Lövbom, Jan-Ivan Nilsson, Hagar Normark, Torsten W Persson, Carl Schmidt och Göran Svanberg.

I den slutliga handläggningen deltog även länsantikvarie Karin Eriksson, föredragande, länsråd Harry Forsell, förste länsassessor Stig Rönnblad och länsarkitekt Märta Saarm.

Sven Johansson

Karin Eriksson

Bilagor

Byggnadsbeskrivning
Situationsplan
Fotografier
Besvärshänvisning

Kopia till

inskrivningsmyndigheten, rek (efter laga kraft)
byggnadsnämnden, rek
riksantikvarieämbetet och statens historiska museer
för ev överklagande, delgivningskvitto
riksantikvarieämbetet, byggnadsminnesregistret (efter
laga kraft)
kammarrätten i Sundsvall för laga kraft
Västerbottens museum, rek
kulturnämnden
planenheten
juridiska enheten
länsantikvarien
styrelsens ledamöter och suppleanter (35)
handlingarna + besvärshänvisning

Hantverkshuset, fastigheten Ägir 12, Umeå centrum, Västerbottens län

Läget

I den nya stadsplanen efter stadsbranden 1888 lades en strandgata ut närmast älven. Avsikten var att gatan skulle kantas av vackra byggnader som tillsammans skulle ge staden en representativ och tilltalande fasad mot älven. Det dröjde dock ända in på 1900-talet innan raden av hus var fulltalig och kanske blev fasaden inte heller så storlagen som man ursprungligen tänkt sig. Stadens fasad mot älven består av ett antal individuellt utformade friliggande hus med luft och grönska omkring.

Tre bostadshus kom att uppföras i denna miljö: 1893 en villa för borgmästaren närmast kyrkan, 1897 ett tvåvåningshus på samma kvarter uppfört av överste N. Aspgren och slutligen 1906 det nuvarande hantverkshuset, ursprungligen uppfört som enfamiljsbostad för överste W Aschan.

Byggnadens tillkomst och utseende

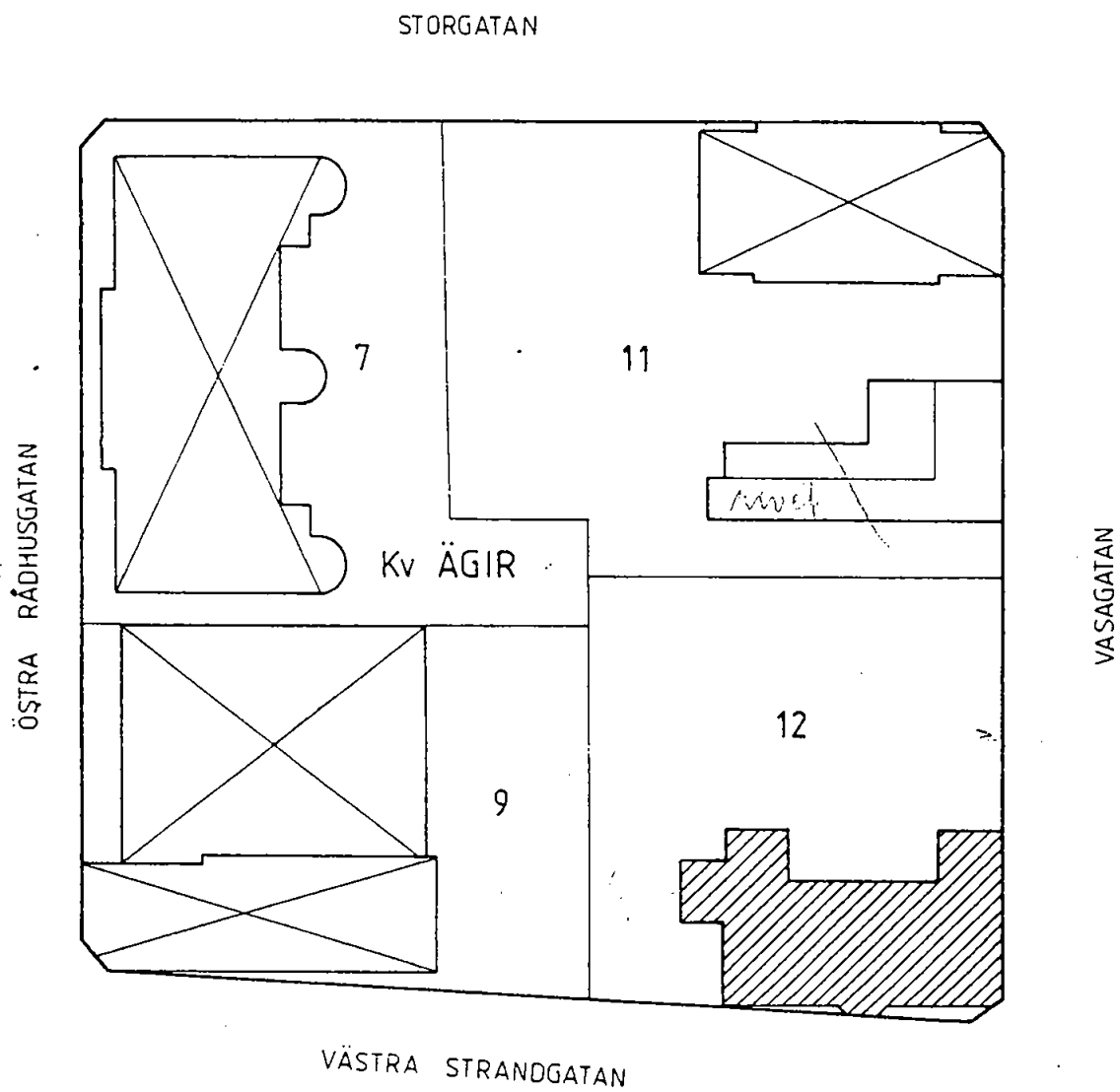
Som arkitekt anlätade överste Aschan Ragnar Östberg, som vid denna tid hade flera uppdrag i Umeå - 1904 ritade han Egil Unander - Scharins stenvilla vid Döbelns park och 1906 teaterhuset vid Strandgatan längre västerut.

Mot älven vilar den Aschanska villan på en hög sockel av grovhuggen granit liksom flera andra hus vid samma gata. Huskroppen är lagd en aning snett i förhållande till gatulinen, så att en altan bildas i dess östra ända. Villan är uppförd i en våning, men det brutna taket rymmer även en full vindsvåning. De smala flyglarna mot gården är täckta av branta brutna tak.

Östbergs beundran för gammalsvensk byggnadskultur är märkbar - från älven liknar villan en svensk 1700-tals herrgård. Liksom villorna i Östbergs mönsterbok för småvillor, Ett hem, som kom ut 1905, är den Aschanska villan klädd med lantligt enkel stående ribbpanel färgad med Falu rödfärg.

Senare restaureringar har förändrat fönstren, som ursprungligen var tätspröjsade. Staketet har ersatts av en stenmur.

BYGGNADSMINNESFÖRKLARING AV HANTVERKSHUSET PÅ FASTIGHETEN ÄGIR 12

 BYGGNAD SOM ÅTNJUTER SKYDD

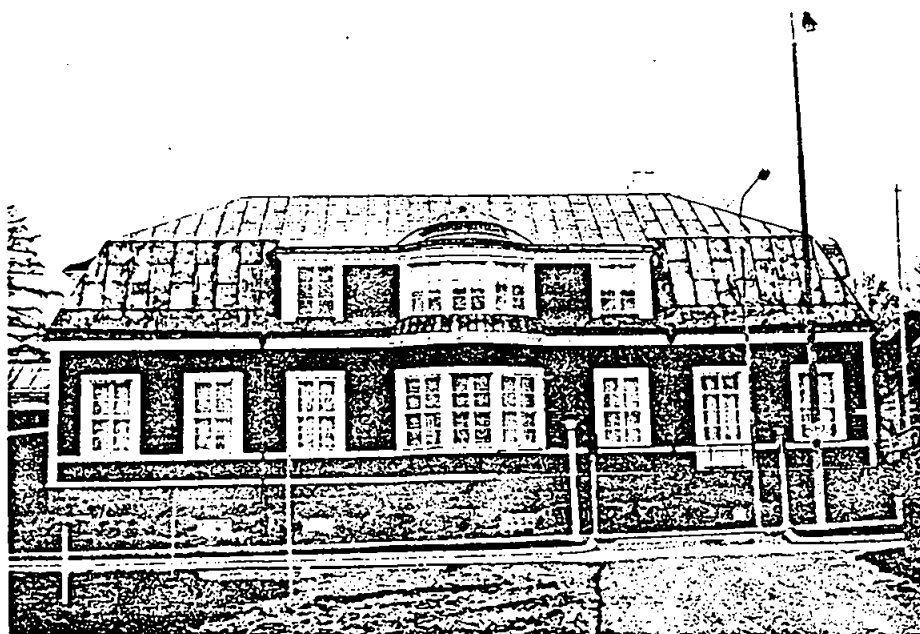
0.20/70

ÄGIR 12

HANTVERKSHUSET

Fasader mot Västra Strandgatan och Vasagatan

Fasaden mot Västra Strandgatan